

આ વર્ષે પણ જીરૂના ભાવ ઉંચા રહેવાની સંભાવના

ભારત જીરૂનો સૌથી મોટો ઉત્પાદક અને વપરાશકર્તા દેશ છે. ભારત ઉપરાંત, જીરૂનું વાવેતર સીરિયા, ઈરાન, તુર્કી, ચીન અને લેટીન અમેરિકામાં થાય છે, પરંતુ એ દેશોનું ઉત્પાદન મોડું જૂન-જુલાઈમાં આવે છે. ગુજરાત અને રાજસ્થાન એ જીરૂનું ઉત્પાદન કરતા બે મુખ્ય રાજ્યો છે, જે દેશના કુલ ઉત્પાદનમાં ૯૫ ટકા કરતા વધારે હિસ્સો ધરાવે છે. સમગ્ર વિશ્વમાં મસાલા તરીકે જીરૂની નોંધપાત્ર માંગ છે, તેમાં પણ ખાસ કરીને જ્યાં મસાલેદાર ખોરાક પસંદ કરવામાં આવે છે.

ગત વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં જીરૂનું વાવેતર અને ઉત્પાદન અગાઉના વર્ષની સરખામણીએ ૩૦ ટકા જેટલું ઓછું થયેલ તેમજ કમોસમી વરસાદ અને ઝાકળના કારણે પાકને નુકસાન થયું હતું. વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧માં દેશમાંથી જીરૂની નિકાસ ૨.૯૮ લાખ ટન થયેલ હતી, જે ઘટીને ૨૦૨૧-૨૨ માં ૨.૧૭ લાખ ટન થયેલ. ઉપરાંત, ચાલું વર્ષે એપ્રિલ થી ડીસેમ્બર, ૨૦૨૨ સુધીમાં પુરવઠાની અછતના લીધે ભાવ વધી જતા માત્ર ૧.૪૬ લાખ ટન જીરૂની નિકાસ થયેલ છે. જેથી, જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ માં ગુજરાતની વિવિધ બજારમાં જીરૂનો ભાવ જે મણાં ૩. ૩૦૦૦ જેટલા હતા, તે વધીને મેં, ૨૦૨૨ મણાં ૩. ૩૮૦૦ થયા હતા અને આગળ વધીને જાન્યુઆરી, ૨૦૨૩ માં મણાં ૩. ૬૦૦૦ જેટલા ઉંચા ગયેલ. ત્યારબાદ નવા પાકની આવક શરૂ થતાં ભાવ ઘટવા લાગ્યા અને હાલ ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૩, ના છેલ્લા સપ્તાહમાં મણાં ૩. ૫૫૦૦ જેટલા પ્રવર્તમાન છે, જે આ સ્તરે મજબૂત રહેવાની સંભાવના છે.

ગુજરાતમાં ચાલું વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩માં, જીરૂનું વાવેતર ઘટીને ૨.૯૨ લાખ હેક્ટર (બીજો આગોતરો અંદાજ તા. ૭-૧-૨૦૨૩) જેટલું થયેલ છે, જે ગત વર્ષે ૩.૦૭ લાખ હેક્ટર હતું. તેમજ ઉત્પાદન અંદાજીત ૨.૪૭ લાખ ટન જેટલું થશે. જે ગત વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં ૨.૨૨ લાખ ટન જેટલું હતું. અમુક સંસ્થાઓના અહેવાલ મુજબ, રાજસ્થાનમાં જીરૂનું વાવેતર ગત વર્ષ કરતા થોડું વધારે થયેલ છે, પરંતુ શરૂઆતમાં ગરમીને લીધે અને ત્યારબાદ ઝાકળને લીધે પાકને નુકસાન થયું હોવાથી ઉત્પાદન ઓછું રહેશે. જેથી દેશમાં ચાલું વર્ષે જીરૂનું ઉત્પાદન ગત વર્ષ કરતા ઓછું, લગભગ ૪ લાખ ટન જેટલું થવાની ધારણા છે, જે ચાલું વર્ષની સ્થાનિક વપરાશ અને નિકાસની માંગને પહોંચી વળવા અપૂરતું છે. ગત વર્ષનો બીન-વપરાશી જથ્થો લગભગ નહિવત છે.

દેશમાં જીરૂનું ઉત્પાદન અને બજારના અહેવાલોને ધ્યાનમાં લઈ, કૃષિ અર્થશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢની સંશોધન ટીમે રાજકોટ માર્કેટ ચાર્ડનાં જીરૂના ઐતિહાસિક માસિક ભાવનું વિશ્લેષણ કરેલ છે. જે વિશ્લેષણ મુજબ એવું તારણ છે કે **માર્ચ થી એપ્રિલ, ૨૦૨૩ દરમિયાન જીરૂનાં ભાવ (કાપણી સમયે) મણાં ૩. ૫૫૦૦ થી ૬૧૦૦ (કિવન્ટલ ટીઠ ૩. ૨૭૫૦૦ થી ૩૦૫૦૦) રહેવાની સંભાવના છે.** જેથી ખેડૂતભાઈઓ ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિની નોંધ લઈ, પોતાની રીતે નિર્ણય કરી, અનુકૂળતા મુજબ જીરૂનો સંગ્રહ કરી, એપ્રિલ ૨૦૨૩ પછી વેચાણ કરવાનો નિર્ણય લઈ શકે છે.

જો નિકાસની તકો જળવાઈ રહે તો ભવિષ્યમાં જીરૂના ભાવ થોડા વધવાની સંભાવના રહેલી છે.